

Notitie bezuinigingen Meerjarenbegroting 2020-2023

Aanleiding en doel

Zevenaar moet de komende jaren stevig bezuinigen. Vooral als gevolg van oplopende uitgaven op terrein van jeugdzorg en Wmo en onvoldoende compensatie daarvoor van het Rijk is een structureel tekort ontstaan. Daarnaast is aanvankelijk ook de Algemene Uitkering van het Rijk aan de gemeente gekort omdat de uitgaven van het Rijk achterblijven bij de raming (trap-op, trap-af principe). Het effect van deze financiële ontwikkelingen is, dat een ombuiging nodig is van € 7,7 miljoen in 2023.

In de Kadernota 2020 - 2023 hebben wij aangegeven langs welke richting we tot een sluitende begroting denken te komen. De aangegeven denk- en zoekrichtingen zijn in onderstaande tabel aangegeven.

Onderwerp	2020	2021	2022	2023
A. Ambities herprioriteren, bestaand beleid bijstellen				
• Wmo	0,6	0,8	1,0	1,0
• Jeugd	1,5	2,0	3,5	3,5
• Overig	1,0	1,4	1,7	1,7
B. Financieel technische mogelijkheden	0,1	0,2	0,2	0,2
C. Bedrijfsvoering		0,3	0,7	0,9
D. Verbonden partijen en andere maatschappelijke partners			0,3	0,5
E. Hogere opbrengsten	0,2	0,4	0,6	0,6
TOTAAL	3,4	5,1	8,0	8,4

Wij hebben met de raad afgesproken dat gelijktijdig met de Meerjarenbegroting 2020 - 2023 een pakket aan maatregelen wordt gepresenteerd om tot een sluitende begroting te komen.

Aanpak en proces

Door een ambtelijke projectgroep zijn de verdien- en bezuinigingsmogelijkheden per gemeentelijk domein geïnventariseerd. Per domein zijn daarvoor 3 werkgroepen ingericht, die dit verder hebben uitgewerkt:

- Sociaal Domein
- Fysiek Domein
- Bestuur en Ondersteuning (vooral gericht op bedrijfsvoering)

Daarnaast is voor een aantal thema's een horizontale aanpak, dwars door alle domeinen heen, gekozen om tot een integrale benadering van die thema's te komen. Deze thema's zijn belastingen, inkoop en verbonden partijen.

Daarmee zijn alle taakvelden van de gemeente onderzocht en is aansluiting gemaakt met de zoek- en denkrichtingen van de Kadernota.

Bezuinigingsmaatregelen

De geïnventariseerde voorstellen zijn getoetst aan haalbaarheid en kansrijkheid en beoordeeld op de maatschappelijke effecten. Er zijn scherpe inhoudelijke keuzes nodig en die hebben we zoveel mogelijk gemaakt in de lijn van het coalitieakkoord en de zoek- en denkrichtingen van de Kadernota.

Sociaal domein (Jeugd en Wmo).

Een groot deel van de bezuinigingen hebben we gezocht binnen het sociaal domein, maar de taakstelling van de zoek- en denkrichtingen is deels niet haalbaar gebleken. Voor ons staat voorop dat we betaalbare en passende zorg blijven geven aan iedereen die dat nodig heeft.

Het verbeterprogramma, dat we samen met het onderzoeksbureau BDO in uitvoering hebben, moet uitwijzen welk budget voor de uitvoering van deze taak nodig is. Vooruitlopend daarop hebben we een taakstelling opgenomen van € 2,0 miljoen. Voor een groot deel is deze taakstelling al ingevuld met concrete bezuinigingsvoorstellen.

Bedrijfsvoering.

Ook voor de bedrijfsvoering is ondanks de grote opgaven waarvoor we staan een taakstelling geformuleerd. Deze bezuinigingen zien toe op formatieve vermindering op strategisch, tactisch en operationeel niveau en verlaging van bedrijfsvoeringsbudgetten. Daarnaast gaan we bezien welke taken anders georganiseerd kunnen worden (bijvoorbeeld door outsourcing). Vanuit directie en management is een plan in voorbereiding voor de wijze waarop deze taakstelling verder wordt ingevuld.

Verbonden partijen.

Voor verbonden partijen is een bezuinigingsvoorstel ontwikkeld. Dit voorstel kan echter nog niet worden "ingeboekt", omdat dat pas mogelijk is als binnen het bestuur van de verbonden partij (lees: de deelnemende gemeenten) daarvoor voldoende draagvlak is. Dan is het volgens de provincie pas voldoende realistisch om mee te laten tellen in het begrotingsaldo. Zevenaar heeft dus voor het realiseren van deze bezuiniging de medewerking van andere gemeenten nodig. Ambtelijk en bestuurlijk is dit in de verschillende gremia van de verbonden partijen al aangekaart, maar het is goed dit na de raadsuitspraak nogmaals met een collegebrief naar alle verbonden partijen en deelnemende gemeenten te ondersteunen.

Voor de maatschappelijke partners is wel een concrete bezuiniging opgenomen.

Belastingen.

Het verhogen van belastingen zien wij als sluitstuk van ons bezuinigingsvoorstel. Nu alle voorgestelde maatregelen onvoldoende opleveren om tot een sluitende begroting te komen is een verhoging van de belastingen onvermijdelijk. In ons voorstel hebben we een verhoging opgenomen van € 0,5 miljoen in 2020, oplopend naar € 1,2 miljoen in 2022.

Samengevat leiden de voorgestelde bezuinigingsmaatregelen tot het volgende overzicht:

Onderwerp	2020	2021	2022	2023
A. Ambities herprioriteren, bestaand beleid bijstellen				
• Wmo en jeugd	1,0	1,4	1,7	2,0
• Overig	2,8	1,3	1,5	1,8
B. Financieel technische mogelijkheden	0,8	0,8	0,8	0,8
C. Bedrijfsvoering	0,0	0,0	0,4	0,6
D. Verbonden partijen en andere maatschappelijke partners	0,2	0,2	0,3	0,3
E. Hogere opbrengsten	0,5	0,9	1,2	1,2
TOTAAL	5,3	4,6	5,9	6,7

Septembercirculaire

Lopende het proces van bezuinigingen en het opstellen van de Meerjarenbegroting 2020-2023 is door het Rijk op Prinsjesdag de septembercirculaire gepresenteerd. In normale omstandigheden nemen we de effecten van de septembercirculaire pas mee in het daarop volgende begrotingsjaar bij de eerste Voortgangsrapportage.

De effecten van de septembercirculaire zijn echter zodanig, dat we er dit jaar voor kiezen deze nu te verwerken in het financieel meerjarenbeeld. Doordat het Rijk de komende jaren flink gaat investeren, met name in de infrastructuur, defensie en de woningmarkt, groeit het Gemeentefonds daarin mee en dat heeft een positief gevolg voor de Algemene uitkering (trap-op, trap-af principe).

De effecten zijn:

(bedragen x € 1.000)	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Actualisatie Algemene uitkering (september circulaire 2019)	462	1.205	1.362	1.159

Overzicht van voorgestelde bezuinigingen

In de bijlage bij deze notitie is een lijst met een overzicht van alle voorgestelde bezuinigingsmaatregelen opgenomen. Elke afzonderlijke bezuinigingsmaatregel is verder uitgewerkt op een formulier. Deze formulieren zijn ook bij deze notitie gevoegd.

Ook de ambtelijke bezuinigingsvoorstellen die wij niet hebben doorgevoerd, zijn in de bijgevoegde stukken digitaal te raadplegen.

Implementatiebudget bezuinigingen

Voor een beperkt aantal van de bezuinigingsmaatregelen is een budget voor frictiekosten gerekend, die we gezien het incidentele karakter ten laste van de Algemene Reserve brengen. Voor de overige maatregelen worden op dit moment geen specifieke frictie- of implementatiekosten voorzien. Desondanks kunnen we ons voorstellen, dat we in het vervolgtraject van het implementeren van de bezuinigingsvoorstellen voor onvoorziene kosten komen te staan. Op een bezuinigingsbedrag van ruim € 7,5 miljoen lijkt ons het redelijk daarvoor een eenmalig budget van € 200.000 te reserveren. Voor de dekking van dit budget doen wij een beroep op de Algemene Reserve.

Financieel meerjarenbeeld

Het actuele financieel meerjarenbeeld ziet er na verwerking van de voorgestelde bezuinigingsmaatregelen en de effecten van de septembercirculaire als volgt uit:

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Primitieve begroting 2019-2022	434	298	593	59	424
1e Voortgangsrapportage 2019	-461	-6.289	-6.192	-6.114	-6.239
Kadernota 2020	0	-3.708	-2.524	-2.060	-1.465
2e Voortgangsrapportage 2019	-5.649	118	-206	-1.266	-991
Stand tot de begroting	-5.676	-9.581	-8.329	-9.381	-8.272

Mutaties begroting

1. Autonome ontwikkelingen	0	104	20	-86	-169
2. Actualisatie bestaand beleid	0	-14	0	0	0
3. Nieuw beleid	0	-145	-45	705	750
4. Administratieve wijzigingen	0	0	0	0	0
Totaal mutaties begroting	0	-55	-25	619	581
Saldo meerjarenbegroting 2020-2023	-5.676	-9.635	-8.354	-8.762	-7.691

Actuele ontwikkelingen en maatregelen

1 Actualisatie Algemene uitkering (septembercirculaire 2019)	-206	462	1.205	1.362	1.159
2 Bezuinigingsvoorstellen	4.394	5.350	4.591	5.936	6.664
Saldo ontwikkelingen	4.188	5.812	5.796	7.298	7.823
Saldo meerjarenbegroting 2020- 2023 na actualisatie	-1.488	-3.823	-2.558	-1.464	132

In 2023 hebben we uiteindelijk een positief saldo, waardoor het financieel meerjarenbeeld sluitend is.

Weerstandsvermogen

Wij stellen voor de resterende tekorten in de jaren 2020-2022 te dekken door het aanwenden van de Algemene Reserve. Door het vormen van een reserve voor afschrijvingslasten en frictiekosten ontstaat ook een negatief effect op de Algemene reserve. Daarnaast heeft een aantal van de voorgestelde bezuinigingsmaatregelen een positief effect op het resultaat van 2019 (met name P&R Spoorallee, nieuwe woonwijk Groot Holthuizen). Het vrij beschikbare deel van de Algemene Reserve komt daarmee per saldo op € 23,1 miljoen.

Wij hebben in het Overzicht Toprisico's een nieuw risico geïntroduceerd, namelijk het risico, dat we de bezuinigingstaakstelling niet (geheel) halen. We zijn uitgegaan van een risicobedrag van € 3,5 miljoen met een kans van 30%. De benodigde weerstandscapaciteit komt daarmee op € 12,5 miljoen. Dit bedrag is nodig als afdekking van de totale risico's.

Op basis van deze actualisatie geeft de ratio de volgende uitkomst:

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}} = \frac{23.100.000}{12.500.000} = 1,8$$

Het weerstandsvermogen van onze gemeente kan nog steeds als ruim voldoende worden gekenmerkt. De verwachte ratio weerstandsvermogen bedraagt afgerond 1,8. De ratio moet minimaal 1,0 zijn. Dit betekent dat de financiële risico's ruimschoots zijn afgedekt.

Communicatie

We hebben de organisaties en instellingen, die met de bezuinigingsmaatregelen te maken krijgen hierover geïnformeerd. Na besluitvorming betrekken wij hen zo veel mogelijk bij de uitvoering van de bezuinigingsmaatregelen.